

Тінь

Ганс Крістіан Андерсен

У спекотних країнах, де страшенно палить сонце, люди зазвичай засмагли, як червоне дерево. А у найспекотніших країнах мешканці взагалі мають чорну шкіру. Якось один учений помандрував до цих теплих країв зі своєї холодної північної країни. Він думав, що зможе блукати туди-сюди так само, як удома, але дуже помилявся. Незабаром учений зрозумів, що краще так само, як й інші люди, цілісний день сидіти у будинку за щільно зачиненими вікнами й дверима. Здавалось, ніби всі поснули або нікого немає вдома. Будинки на вузькій вулиці, де жив учений, були високі, й сонце немилосердно палило з ранку до вечора — спека стояла нестерпна. Цей учений із холодної країни був молодий і розумний, але йому здавалось, наче він перебуває в розжареній печі, тож згодом він охляв, та ще й так схуд, що його тінь витончилася — вона була тепер значно меншою, ніж раніше, вдома. Сонце забиравало навіть ті рештки, які лишилися від тіні, — її зовсім не було видно аж до вечора, до заходу сонця. Оце була справжня насолода! Коли в кімнаті запалювали свічки, видно було, як тінь випростується на стіні й виростає аж до стелі. Добре випростатися для неї було просто необхідно, щоб відновити свої сили. Учений деколи виходив на балкон, щоб і самому випростатися та потягнутися. Щойно спалахували зорі на чистому, ясному небосхилі, він відчував приплив сил. О цій порі на всіх балконах вулиці з'являлись люди. У спекотних країнах кожне вікно роблять із балконом, де можна подихати свіжим вечірнім повітрям — це так необхідно навіть для тих людей, котрі геть засмагли від спеки. На вулиці відчувалося неабияке пожвавлення. Там були шевці, й кравці, й усякий інший люд. Вони виносили столи й стільці, запалювали сотні свічок, балакали й співали, веселилися. Прогулювались люди, проїжджали повози, підтюпцем ішли віслиюки, а на їхній збруї дзеленчали дзвіночки. Проходила поховальна процесія під супровід релігійного співу й бамкання дзвонів. На вулиці внизу можна було побачити життя в усіх його виявах.

І лише один будинок, що стояв просто навпроти дому, де мешкав учений-іноземець, відрізнявся від решти. У будинку було дуже тихо, хоч хтось таки мешкав там, адже квіти, що стояли на балконі, чудово квітнули під палючим сонцем. Цього не було б, якби хтось їх сумлінно не поливав. Двері, що вели на балкон, увечері були прочинені. У кімнатах, які виходили на вулицю, завжди було темно, але з внутрішніх покоїв чулась музика. Іноземному вченому ця музика здавалась дуже приємною, але, можливо, цьому він мав завдячувати власній уяві — адже у цих теплих краях йому подобалося все, крім пекучого сонця. Господар будинку, де він мешкав, сказав, що не знає, хто живе в будинку навпроти — там ніхто не з'являвся. А що ж до музики, то, на його думку, вона була дуже занудна:

— Таке враження, ніби хтось намагається вивчити уривок п'єси, та все не виходить. Завжди один і той же уривок! Грає його і думає, що колись він таки вийде. Де там!

Думаю, нічого в нього не вийде, скільки б він не старався.

Одного разу іноземець прокинувся серед ночі. Двері, що вели на балкон, були відчинені цілу ніч. Вітер розвівав завісу перед ними, й раптом на балконі будинку навпроти з'явилося дивовижне світіння. Квіти здавались вогниками, що відблискували неймовірними кольорами, а між квітів стояла дуже вродлива й струнка дівчина. Ученому здалось, ніби від неї струменить світло й засліплює його очі. Але ось він розплющив їх і миттю прокинувся. Він різко підвівся з ліжка й тихенько підкрався до завіси. Поглянув — але дівчини вже не було. Сяйво зникло. Квіти більше не здавались вогниками, хоча й були прекрасні, як завжди. Двері були злегка відчинені, а з внутрішніх покоїв лунала музика. Вона була така ніжна й чудова, що навівала найхимерніші думки. Хто ж там жив? І де був справжній вхід до цього будинку? Адже і з вулиці, й з бічного проходу весь перший поверх був забудований крамничками — мешканці будинку просто не могли проходити крізь них.

Одного вечора іноземець сидів на балконі. У його кімнаті горіло світло — просто за його спиною. Природно, що його тінь падала на стіну будинку навпроти. Тож і вийшло так, що тінь сиділа собі поміж квітів на балконі, й коли вчений рухався, то й вона рухалась разом із ним.

— Схоже, моя тінь — це єдине живе створіння, яке бачили в будинку навпроти, — зауважив учений. — Тільки погляньте, як мило вона сидить поміж квітів. Двері злегка відчинені. От якби тінь була досить розумною, аби зайти до кімнати й поглянути, що ж там, а потім повернутись і розказати мені, що вона там побачила. Ти можеш стати в пригоді, — жартома звернувся до тіні її власник. — Може, таки сходиш і поглянеш, що в тих кімнатах? — Він кивнув головою тіні, й отримав такий же кивок у відповідь. — Що ж, іди, але повертайся — не барись.

Тоді іноземець підвівся, й тінь на балконі навпроти підвелась теж. Іноземець повернувся, і тінь повернулась. Але якби хтось спостерігав за тим, що відбувалось, він би дуже здивувався. Бо ж тінь увійшла до напіввідчинених дверей балкону навпроти, тоді як учений пішов до власної кімнати й затулив завісу.

Наступного ранку він вийшов, щоб випити кави й почитати газету.

— Як це так? — вигукнув він, спинившись на осонні. — Я загубив свою тінь! Таке враження, що вона й справді пішла вчора ввечері, та не повернулась. Оце так прикрість!

Він і справді розсердився. Не стільки тому, що його тінь десь зникла, як тому, що він уже знав іншу історію про чоловіка без тіні. Усі люди в його рідній країні знали цю історію. Тож коли він повернеться додому й розповідатиме про свої пригоди, всі зійдуться на думці, що він просто повторює. А йому дуже не хотілося би, щоб про нього хтось так говорив. Тож він вирішив узагалі нікому не розповідати про те, що сталося, і це було мудре рішення.

Увечері вчений знову вийшов на балкон, запаливши позаду себе світло. Він знав, що тіні обов'язково потрібен господар перед екраном. Але все ж таки тінь не вийшла. Іноземець намагався зробити себе маленьким, а потім великим — проте тіні все не

було, вона просто не прийшла. Він казав: "Гм, гм", — але безнадійно. Це дуже засмутило його. Але в теплих країнах усе росте дуже швидко. І, коли минув тиждень, учений ішов під сонячним світлом і, на свою велику радість, побачив, що біля його ніг почала рости нова тінь. Певно, від попередньої тіні залишився корінець. Через три тижні в нього була вже цілком поважна тінь. Коли вчений повертався додому, до своїх північних країв, вона й далі росла, і зрештою стала така велика, що можна було би забрати половинку й заховати про запас.

Учений повернувся додому і заходився писати книги про правду, добро й красу, які бачив у світі. Минали дні й роки — поступово сплигло багато-багато років.

Одного вечора вчений сидів у своєму кабінеті й раптом почув, як хтось тихенько стукає у двері.

— Увійдіть! — сказав учений, але ніхто не зайшов.

Тоді він відчинив двері й побачив на порозі надзвичайно худого чоловіка — його вигляд викликав занепокоєння. Тим не менше, він був дуже ошатно вбраний і виглядав, як заможний пан.

— Із ким маю честь розмовляти? — ввічливо поцікавився учений.

— Ох, а я сподівався, що ви мене впізнаєте, — сказав елегантний незнайомець. — Я спромігся заробити так багато, що роздобув і справжнє тіло, й одяг. Певно, ви не очікували мене побачити у такому вигляді. Невже ви не впізнаєте свою стару тінь? Що ж, мабуть, ви не очікували, що я колись можу до вас повернутись. З того часу, як ми бачились востаннє, я дуже розбагатів. Тепер усі мої справи процвітають, і якби я схотів відкупитись від служби, то зробив би це із легкістю.

Доки незнайомець говорив, він перебирав коштовні дрібнички, причеплені до золотого годинникового ланцюжка. А на його пальцях сяяли діамантові каблучки — усі камені чистої води.

— Я не можу оговтатись від несподіванки, — сказав учений. — Що все це має означати?

— Сталось дещо дуже незвичайне, — відповіла тінь. — Ви й самі багато в чому вирізняєтесь із загального натовпу. Ну і, як вам дуже добре відомо, я йшов за вас крок за кроком із самого дитинства. Щойно ви з'ясували, що я вже побачив достатньо, аби продовжити свій шлях самотужки, я зробив це. І що ж — згодом усе склалось для мене якнайкраще. Але я відчував, що сумую за вами, хочу ще раз побачити вас за життя. До того ж мене тягнуло в ці краї — пута, що зв'язують нас із місцем народження, лишаються назавжди. Я знаю, що тепер у вас є інша тінь. Скажіть, чи ж я перед вами не в боргу? Якщо це так, будьте такі ласкаві, назвіть, що я вам заборгував.

— Не може бути! Це справді ти? — вигукнув учений. — Оце так дивовижа! Я навіть не припускав, що стара тінь може перетворитись на справжню людину!

— Просто скажіть мені, що я вами винен, — наполягала тінь. — Я не люблю лишатись у боргу перед будь-ким.

— Як ти можеш таке казати? — запитав учений. — Які борги можуть бути між нами? Ти вільний, як і будь-хто. Мені надзвичайно приємно було почути про твою успішну долю. Сідай, друже, і розкажи мені, як усе відбулось і що ти побачив у будинку навпроти,

коли ми були в тих спекотних краях.

— Добре, я вам усе розкажу, — сказала тінь, всаджуючись. — Але ви мусите мені пообіцяти ніколи, коли б ви мене не зустріли, не розповідати нікому, що я колись був вашою тінню. Я хочу одружитись, бо вже маю чималі статки й цілком можу утримувати родину.

— Не турбуйся про це, — пообіцяв учений. — Я нікому не розкажу, ким ти є насправді. Ось моя рука — я присягаюсь, і хай лишиться незламною ця домовленість між двома людьми.

— Між людиною і тінню, — виправила тінь, бо їй здавалось, що так казати більш правильно.

Просто дивовижно, наскільки вона скидалась на людину. Тінь був одягнута у костюм із найдорожчого чорного сукна, в лаковані черевики, циліндр, який можна стиснути так, що лишаться тільки верхівка й поля, а про дорогі брязкальця, золотий ланцюжок і каблучки з діамантами ми вже згадували. Справді, тінь була одягнута дуже розкішно, й це перетворювало її на людину.

— Зараз я вам розкажу все, що ви хотіли знати, — сказала тінь й поставила свій лакований черевик на руку нової тіні вченого, що лежала біля ніг, наче пудель. Хтозна, чому вона так зробила — може, від гордості, або ж хотіла, щоб нова тінь прилипла до неї. Але нова тінь, що лежала на підлозі, зовсім не стривожилась — вона приготувалась слухати розповідь про те, як її хазяїн відпустив свою попередню тінь і як та перетворилась на людину.

— Ви знаєте, — промовила тінь, — що у будинку навпроти жило найдивовижніше створіння на землі? Це була Поезія. Я провів там три тижні, і це було все одно що три тисячоліття, бо я прочитав усе, що було написано прозою чи віршами. По правді, мушу сказати, що я побачив і вивчив усе.

— Поезія! — вигукнув учений. — О так, вона живе самотницею у великих містах. Поезія! Мені одного разу довелось побачити її — протягом короткої миті, коли сон ще зіпльював мої повіки. Вона спалахнула до мене з балкону навпроти, наче яскраве північне сяйво, оточена квітами, що тоді скидались на вогники. Ти був на балконі того вечора. Розкажи мені, що ти побачив, коли увійшов крізь двері?

— Я потрапив до передпокою, — сказала тінь. — Ви й досі сиділи навпроти мене, вдивляючись у кімнату. Було темно, а точніше кажучи, там царював напівморок, адже до покоїв були відчинені двері, а звідти пробивалось сліпуче світло. Воно могло би знищити мене, якби я надто близько підійшов до дівчини, але я був обережний і вичікував — насправді, це мудрий вчинок для будь-кого.

— І що ти зрештою там побачив? — запитав учений.

— Зараз розкажу. Але маю до вас прохання. Це не дуже шанобливо із вашого боку, якщо зважати на те, що я — вільна й розумна людина, вже не кажучи про моє становище або багатство, — звертатись до мене на "ти". Я би дуже вас просив говорити до мене на "ви".

— Перепрошую, — сказав учений. — Це просто стара звичка, якій важко опиратись. Ви

маєте всі підстави просити про це. Я постараюсь. А тепер розкажіть мені, що ви бачили.

— Усе, — сказала тінь, — я й справді бачив і знаю усе.

— А що було у внутрішніх покоях? — допитувався і далі вчений. — Може, там був гайочок, сповнений прохолоди, чи священний храм? Чи ті кімнати нагадували зоряне небо, яке можна спостерігати з високих гір?

— Усе точно так, як ви описуєте, — сказала тінь. — Але я так і не увійшов досередини — я лишився у сутінках передпокою. Втім, моє розташування там було досить вигідним, бо я міг бачити і чути все, що відбувалось у тій оселі поезії.

— А що саме ви бачили? Може, покоями походжали боги старовинних часів? Чи ж герої минулого згадували свої старі битви? Чи, може, там бавились милі діти й розповідали про свої сни?

— Я кажу вам, що був там, а тому будьте певні: я бачив усе, що мусив бачити. Якби ви потрапили туди, то перестали б бути людиною. А я сам перетворився на людину. У той же час я збагнув свою внутрішню сутність, свою вроджену спорідненість із природою поезії. Я не дуже замислювався над цим, коли був із вами, проте пригадайте: я завжди був більший під час заходу сонця і вдосвіта, а при місячному світлі здавався навіть помітнішим за вас. Але тоді я ще не розумів своєї внутрішньої сутності. А там, у передпокої, вона відкрилась мені. Я став людиною, цілком дозрів. Проте ви вже покинули теплі краї. А мені в своєму людському вигляді було соромно ходити так, як раніше, — босим і голим. Для того щоб відповідати, мені треба було набути всього, що мусить мати людина. Тож я подався власним шляхом. Можу вам усе розповісти, якщо ви цього не напишете в книзі. Я ховався під накидкою продавщиці ласощів — узяв плащ так, що вона навіть не здогадалась. А покидав свій прихисток я тільки вечорами. Бігав вулицями під місячним світлом. Простягався на всю свою довжину біля стін — вони так приємно лоскотали мою спину! Я бігав там і тут, зазірав у найвищі вікна, залазив на дахи. Мені вдавалось підглядіти те, чого не бачив ніхто, та й не мусив бачити. Світ виявився настільки гидким і ницим, аж не хотілося бути людиною. Я бачив найпотворніші речі, які робили чоловіки й жінки, й навіть їхні милі, слухняні дітки. Незабаром я зрозумів, що знання — це велика сила. Адже ніхто не знає найбільших секретів, хоч багато хто хотів би ними заволодіти. Якби я випускав газету, вона би мала шалену популярність! Але я писав лише певним персонам, і в усіх містах, де я з'являвся, зчинявся великий переполох. Мене всі боялися й разом усі обожнювали мене. Професор визнавав мене за професора. Кравець шив для мене новий одяг, тож незабаром я був одягнутий, мов жевжик. Наглядач монетного двору давав мені гроші. Жінки запевняли, що я — справжній красень. Так я став тією людиною, що зараз стоїть перед вами. А тепер мушу відкланятись. Ось моя візитка. Я живу на сонячному боці вулиці, й мене завжди можна застати вдома, коли йде дощ.

І тінь попрощалась.

— Дуже дивний випадок, — сказав сам до себе вчений.

Минули роки, спливали дні за днями, і якось тінь прийшла знову.

— Ну, як ся маєте? — поцікавилась вона.

— Ох! — відповів учений. — Я пишу про правду, красу й добро. Але нікому до цього немає діла. Я вже на межі відчаю, бо ж беру все це близько до серця.

— От цього я точно ніколи не робив, — промовила тінь. — І, між іншим, непогано почуваюсь, чого й усім бажаю. А ви не розумієте, що потрібне світові, й занадто ним переймаєтесь. Вам не завадило би податись у мандрівку. До речі, я збираюсь подорожувати цього літа. Може, й ви поїдете зі мною? Мені би не завадив компаньйон для подорожі. Ви погодитесь мандрувати зі мною у вигляді моєї тіні? Я би був дуже радий і взяв би всі витрати на себе.

— Як далеко ви збираєтесь помандрувати? — запитав учений.

— Поки що остаточно не вирішив, — відповіла тінь. — Та куди б ми не поїхали, мандрівка була б вам тільки на користь. А якби ви погодились бути моєю тінню, то вона б обійшлась вам цілком задарма.

— Це якесь безглуздя, — обурився учений.

— Але цілий світ живе за такими правилами, — відповіла тінь. — І житиме завжди.

На цьому візит скінчився.

Відтоді все в житті вченого йшло не до ладу. Його переслідували біди й страждання, а все те, що він казав про добро, красу й правду, цінувалось іншими людьми приблизно так, як корова цінувала б мускатний горіх. Зрештою він відчув, що захворів. "Ти виглядаєш, як власна тінь", — казали йому люди, і він здригався — його пробирав холодний піт від згадки про особливе значення цієї фрази.

— Вам таки треба поїхати на курорт із лікувальними водами, — сказала тінь під час наступних відвідин. — Навряд чи вам випаде інший такий шанс. Я візьму вас із собою на згадку про давню дружбу. Я заплачу за вашу мандрівку, а ви вестимете дорожні нотатки, щоб розважити нас у дорозі. Мені також не завадить відвідати хороший курорт — у мене якогось доброго дива не росте борода, як належало би. Без сумніву, це недолік, — мені потрібна борода. Не будьте таким чутливим і приставайте на мою пропозицію. Ми подорожуватимемо, як справжні приятелі.

Учений зрештою піддався на вмовляння і погодився. Тепер тінь стала господарем, а її колишній власник прибрав на себе роль тіні. Вони подолали разом чималу відстань, їздили верхи й прогулювались пішки пліч о пліч, або один слідом за одним — так, як того вимагало розташування сонця на небі. Тінь дуже часто задавалась і давала волю своєму гонору, але вчений, здавалось, того зовсім не помічав, адже він мав добре серце й за вдачею був поступливий і приязний.

Одного дня колишній господар запропонував тіні:

— Слухайте, ми разом росли з дитинства, а тепер ще й так заприятелювали, мандруючи разом. Може, варто відкинути умовності й перейти на "ти"? Будемо звертатись так один до одного.

— Ваша пропозиція — дуже прямолінійна. Але в ній нема нічого поганого, — відповів теперішній господар. — Дозвольте бути настільки ж прямолінійним і добродушним. Ви вчений, тож добре знаєте, наскільки примхлива людська натура. Деякі люди не

витримують запаху брунатного паперу — їм від нього фізично погано. У інших ніби коти на душі шкребуть, колись хтось проводить нігтем по склянці. Ось і в мене є точнісінько таке ж відчуття, коли я чую, як хтось звертається до мене на "ти". Мене це просто виводить із себе — складається враження, ніби я повертаюсь до свого колишнього статусу, до того часу, коли я був тінню. Зрозумійте це відчуття — повірте, я опираюся не від гордості. Тож я не можу дозволити вам звертатись до мене на "ти", але з радістю звертатимусь так до вас. Отже, ваше бажання справдиться — бодай на половину.

З того часу тінь називала свого колишнього господаря на "ти".

— Щось усе зайшло надто далеко, — згодом поскаржився сам до себе учений. — Виходить, я повинен до нього казати на "ви", а він мені спокійнісінько "тикає"!

Та в нього не було іншого виходу, крім як змиритись.

Зрештою вони дістались на курорт, де було багато іноземців. А серед них — прекрасна принцеса, справжня хвороба якої полягала в тому, що вона мала занадто пильне око. Від цього всі поруч із нею почувались неспокійно. Якось пильна принцеса помітила, що новий відпочивальник дуже відрізняється від решти. "Кажуть, він тут лікується від проблем із ростом бороди, — думала вона, — але я знаю справжню причину. У нього просто немає тіні". Тож принцесу пройняла цікавість, і одного дня на прогулянці вона підійшла й завела розмову з дивним незнайомцем. Бути принцесою добре — можна відкинути зайві церемонії, тож дівчина не вагаючись промовила:

— Гадаю, ваша хвороба полягає в тому, що ви не маєте тіні.

— Ваша королівська високість, певно, вжечувається ліпше й поступово видужує від своєї хвороби, — сказав він. — Мені довелось довідатись, що ви скаржитесь на надміру гострий зір, але щось у цьому випадку він вас підвів. Так сталося, що я маю найбільш незвичайну тінь із усіх, які тільки можна собі уявити. Бачите цього чоловіка, який повсюди тиняється за мною? Хороші господарі зазвичай дбають, щоб їхні слуги мали лівреї, пошиті з тканини, навіть кращої за їхнє власне вбрання. Тож і я одягнув тінь, наче справжню людину. А ще ви можете помітити, що я віддав йому власну тінь, — він тепер користується нею, немовби власною. Це досить дороге задоволення, але я люблю оточувати себе незвичними речами.

"Що ж виходить? — думала принцеса. — Я і справді видужую? Певно, це найкращий курорт серед усіх, що існують. Лікувальна водичка, виявляється, має неймовірну силу. Але я звідси так скоро не поїду, бо ж веселощі тільки починаються. Цей закордонний принц — а ким же йому бути, як не принцом, — дуже мені до вподоби. Сподіваюсь тільки, що його борода не почне рости, а то він просто поїде звідси".

Увечері у великій бальній залі принцеса й тінь танцювали разом. Вона рухалась дуже легко, а він — ще легше. Дівчині ще ніколи не доводилось бути в парі з таким танцівником. Вона розповіла йому про свою рідну країну, й виявилось, що він її знає і раніше там уже бував, щоправда, принцеса тоді десь мандрувала. Він зазірав до вікон її батьківського палацу — і найнижчих, і найвищий, — тож бачив дуже багато різного, й тепер вільно відповідав на запитання принцеси, та ще й сипав натяками, які її просто

вражали. У неї склалось враження, що він — найрозумніша людина на світі; принцеса відчула, що тепер ставитиметься з глибокою пошаною до його знань. Чим більше вони танцювали, тим більше він їй подобався. Зрештою вона закохалась. Тінь одразу це помітила — було очевидно, що вона просто пронизує його поглядом. Під час наступного танцю принцеса відчула, що готова йому зізнатись у своїх почуттях, але розважливо стрималась. Вона подумала про свою країну, про королівство, про народ, яким згодом доведеться правити. "Він розумний чоловік, — подумала вона про себе, — це, звісно, добре. А ще він неймовірно танцює, це теж радує. Але чи має він ґрунтовні знання? Важливе питання. Треба його випробувати".

І принцеса заходилась задавати тіні запитання, на які й сама не знала відповіді. Натомість дивний незнайомець багатозначно скривився.

— Ви не знаєте відповіді, — сказала принцеса.

— Я вивчав дещо із цієї тематики ще з дитинства, — відповів він. — Гадаю, навіть моя тінь, що стоїть он там, біля дверей, зможе відповісти на ваші запитання.

— Ваша тінь? — перепитала принцеса. — Ну що ж, це була б велика несподіванка.

— Я не можу стверджувати цього з певністю, — зауважила тінь, — але все ж таки схильюсь до того, що він зможе відповісти. Він супроводжував мене роками, стільки від мене чув, тож, думаю, цілком можливо, що зможе відповісти. Але ваша королівська величність має дозволити мені зауважити ще одну річ. Він дуже пишається тим, що скидається на людину, тож щоб підтримати його хороший настрій і отримати від нього правильні відповіді, до нього варто звертатись, як до людини.

— Я постараюсь зробити все так, як ви кажете, — промовила принцеса.

Тож вона підійшла до вченого, який стояв на порозі, й завела з ним бесіду про Сонце, про Місяць, про зелені ліси, про людей на батьківщині й на далекій чужині. І учений ввічливо й з гідністю підтримував розмову.

"Цей незнайомець мусить бути просто дивовижною людиною, якщо в нього настільки розумна тінь! — подумала вона. — Якщо він стане моїм обранцем, це буде справжнім подарунком долі для моєї країни й народу. Що ж, так я і зроблю".

Незабаром тінь і принцеса заручились, але домовились не казати про це нікому ні словечка аж до повернення дівчини на батьківщину.

— Ніхто про це не повинен знати, — сказав наречений. — Навіть моя власна тінь.

Він мав цілком вагомі причини, щоб так казати.

І принцеса повернулась до країни, якою правила. Її супроводжувала тінь.

— Послухай, друже, — мовила тінь до вченого. — Тепер я досягнув такого багатства і влади, про які людина може хіба що мріяти, тож можу зробити тобі особливий подарунок. Ти житимеш у моєму палаці, кататимешся зі мною в королівському екіпажі, ще й отримуватимеш платню — тисячу золотих на рік. За це ти маєш погодитись, щоб кожен називав тебе тінню, й ніколи не ризикнеш казати, що ти насправді людина. Один раз, коли я сидітиму на освітленому сонцем балконі, ти муситимеш лягти біля моїх ніг, як це роблять зазвичай тіні. Адже я мушу тобі сказати, що збираюсь одружитись із принцесою — наше весілля призначене на вечір.

— Ні, ну це вже повне безглуздя, — сказав учений. — Я не можу й не буду погоджуватись на таку дурницю. Це все одно що обдурити цілу країну, разом із принцесою. Я викрию цей обман — заявлю, що я людина, а ти — просто тінь, одягнута в людське вбрання.

— Тобі ніхто не повірить, — відповіла тінь. — Будь розсудливим, або ж я покличу варту.

— Я іду просто до принцеси, — сказав учений.

— А я встигну добратись туди першим, — заперечила тінь, — і ти потрапиш до в'язниці. Так і сталось. Вартові охоче послушали наказ тіні, адже знали про те, що він — наречений принцеси.

— Ти тремтиш, — сказала принцеса, коли тінь з'явилась перед нею. — Щось сталось? Тобі сьогодні хворіти не можна, адже ввечері відбудеться наше весілля.

— Зі мною сталася найприкріша річ, яку тільки можна собі уявити, — заходилася скаржитись тінь. — От лишень подумай: моя тінь збожеволіла! Певно, його бідолашний маленький мозок не зміг витримати непомірного навантаження. Він вигадав собі, ніби це він — справжня людина, а я — лише його тінь.

— Ох, який жах! — зойкнула принцеса. — Його забрали під варту?

— Звісно, вже забрали. Але я боюся, що він ніколи не одужає.

— Бідолашна тінь! — промовила принцеса. — От же йому не пощастило! Мабуть, буде милосердно звільнити його від цього жалюгідного існування. А ще, коли я думаю про те, як часто зараз нижчі чини повстають проти вищих, то схилиюсь до міркувань про те, що його треба тишком-нишком прибрати.

— Мені навіть важко думати про це — він служив мені вірою-правдою, — важко зітхнувши, промовила тінь.

— У тебе дуже шляхетне серце, — промовила принцеса й присіла в реверансі перед своїм обранцем.

Увечері яскраві вогні освітили місто, гучно пахкали гармати й солдати віддавали честь. Це було по-справжньому величне весілля. Принцеса і тінь вийшли на балкон, щоб постати перед народом. Їх зустрічали гучними вигуками. Але учений уже не чув цих святкувань.